

**Sprawozdanie dla Przewodniczącego Komitetu do Spraw Europejskich
z działalności Zespołu roboczego ds. koordynacji wdrażania Strategii Unii Europejskiej
dla regionu Morza Bałtyckiego (SUE RMB) w Polsce w 2013 r.¹**

W rok 2013 wkroczyliśmy z nowym, zaktualizowanym Planem Działania SUE RMB (z lutego 2013 r.), który był efektem wysiłków przeglądowych zarówno polskiej², jak i duńskiej³ prezydencji w Radzie UE⁴. Struktura SUE RMB zyskała na przejrzystości, została lepiej dopasowana do wyzwań i potrzeb makroregionu (określono 3 główne cele: ocalenie morza; połączenia w regionie i wzrost dobrobytu⁵, realizowane w ramach 17 Obszarów Priorytetowych i 5 Działań Horyzontalnych, którym towarzyszą wskaźniki i poziomy docelowe).

W związku z pojawianiem się nowych strategii KE opracowała Sprawozdanie dotyczące wartości dodanej strategii makroregionalnych (27.06.2013), które stało się podstawą do wypracowania w czasie litewskiej prezydencji w Radzie UE Konkluzji Rady do Spraw Ogólnych ws. wartości dodanej strategii makroregionalnych (22.10.2013 r.). Konkluzje porządkują założenia modelu makroregionalnego, jednocześnie wskazując na jego słabości i rekomendując dalsze usprawnienia.

W 2013 r. wraz z pracami nad umożliwieniem realizacji celów SUERMB w ramach programów krajowych, regionalnych i Europejskiej Współpracy Terytorialnej Polityki Spójności na l. 2014-2020, istotnego znaczenia na gruncie polskim nabrała bliska współpraca MSZ, jako Narodowego Punktu Kontaktowego ds. SUERMB, z Ministerstwem Infrastruktury i Rozwoju odpowiedzialnym za negocjacje Umowy Partnerstwa.

Kontynuowano kontakty międzyresortowe ws. SUERMB, także z wykorzystaniem Zespołu roboczego ds. koordynacji wdrażania SUERMB w Polsce⁶ oraz działalność specjalnej podstrony internetowej MSZ poświęconej SUERMB.

Rosnące powiązania SUERMB z instrumentami finansowymi UE, funkcjonowanie kapitału zalążkowego (Seed Money Facility) oraz pojawianie się nowych strategii makroregionalnych w UE powoduje, że Polska powinna zwiększać swoje zaangażowanie w SUERMB. Jest to okazja do aktywizacji polskich instytucji wdrażających projekty, a także warunek dla wzmocnienia naszej pozycji regionalnej nad Bałtykiem.

¹ Zgodnie z par. 6 pkt. 5 Regulaminu Pracy Zespołu roboczego do spraw koordynacji wdrażania Strategii UE dla regionu Morza Bałtyckiego w Polsce z 18.11.2011 r. Narodowy Punkt Kontaktowy sporządza projekt rocznego sprawozdania z prac Zespołu dla Przewodniczącego Komitetu do Spraw Europejskich.

² II poł. 2011 r.

³ I poł. 2012 r.

⁴ 15.11.2011 r. Rada ds. Ogólnych przyjęła Konkluzje ws. przeglądu SUE RMB, 26.06.2012 r. Rada ds. Ogólnych przyjęła Konkluzje ws. zakończenia przeglądu SUE RMB.

⁵ Save the Sea, Connect the Region, Increase Prosperity.

⁶ Utworzony we wrześniu 2011 r.

Spis treści:

1. Działalność Zespołu ds. Strategii UE dla RMB
2. Wydarzenia z udziałem Narodowego Punktu Kontaktowego (NPK)
3. Projekty, których liderem (lub współliderem) jest Polska
4. Rozwój SUE RMB w 2013 r.
5. Wnioski

1. Działalność Zespołu ds. SUERMB

Zespół roboczy do spraw koordynacji wdrażania Strategii UE dla regionu Morza Bałtyckiego (Zespół ds. SUERMB) został powołany 5 września 2011 r. na mocy Zarządzenia nr 1 Przewodniczącego Komitetu ds. Europejskich. W roku 2013 r. odbyły się trzy posiedzenia Zespołu (23-24.01; 13.05 i 7.11).

Zgodnie z założeniem, posiedzenia Zespołu służyły do regularnego omawiania bieżących zagadnień związanych ze Strategią UE dla RMB. Umożliwiły systematyczne podnoszenie tematyki SUE RMB zarówno na szczeblu krajowym, jak i regionalnym oraz uświadamianie polskim podmiotom podstawowych korzyści z realizacji projektów w ramach SUE RMB (lepszą widoczność, promocja, pozyskanie środków na już istniejące projekty oraz umiędzynarodowienie partnerów).

Rok 2013 zdominowały tematy związane z funkcjonowaniem nowego Planu Działania oraz dyskusjami politycznymi w czasie PREZ LT dot. wartości dodanej strategii makroregionalnych. Poza pierwszym spotkaniem zorganizowanym przez INTERACT Point Turku w formie warsztatów, dwa pozostałe posiedzenia Zespołu koncentrowały się wokół tematów wiodących: polityki transportowej i ochrony środowiska. Zastanawiano się, jak zaangażowanie w SUERMB może wspierać rozwój współpracy regionalnej oraz przyczyniać się do realizacji polskich priorytetów w tych dziedzinach.

Pierwsze w 2013 r. spotkanie członków Zespołu odbyło się **23-24.01 w Warszawie w formie warsztatów** przeprowadzonych przez INTERACT Point Turku i KE na prośbę NPK. W czasie dwudniowych dyskusji, na których wystąpiła m.in. Dyr. Departamentu Polityki Europejskiej Henryka Mościcka-Dendys oraz Główny Inspektor Ochrony Środowiska Andrzej Jagusiewicz, przedstawiono rezultaty wdrażania szeregu projektów m.in. z zakresu ochrony środowiska i innowacji.

VI spotkanie Zespołu 13.05, w którym poza przedstawicielami resortów i regionów dodatkowo udział wzięła przedstawicielka DG REGIO, poświęcono omówieniu możliwości poprawy połączeń transportowych Polski w ramach wdrażania SUERMB, wymianie informacji z Instytucjami Zarządzającymi nt. stanu prac nad poszczególnymi programami operacyjnymi w kontekście uwzględniania SUERMB oraz prezentacji doświadczeń Woj. Zachodniopomorskiego ze sprawowania prezydencji w *Baltic Sea States Subregional Cooperation* (BSSSC) w l. 2011-2012. Uczestnicy podjęli ponadto dyskusję nt. optymalnego modelu wymiany informacji

między szczeblami administracji w Polsce w kontekście zwiększania aktywności polskich podmiotów w SUERMB. Zaprezentowany został także przyszły Projekt Flagowy SUERMB dot. znaczenia aktywności kobiet dla wzrostu gospodarczego i innowacyjności. Kilkuosobowa delegacja MTBiGM przedstawiła kompleksowo zaangażowanie resortu we współpracę międzynarodową w zakresie rozwoju połączeń transportowych.

Podkreślono, że skuteczna realizacja priorytetów państwa w zakresie rozwoju transportu wymaga podejmowania skoordynowanych działań nie tylko w kraju, ale dotyczy również prowadzenia uzgodnień w obszarze planów rozwoju infrastruktury z państwami ościennymi. W odniesieniu do regionu M. Bałtyckiego ministerstwo angażuje się we współpracę międzynarodową na czterech poziomach: unijnym (rewizja Transeuropejskiej Sieci Transportowej TEN-T), ponadnarodowym (współpraca w ramach SUERMB oraz Partnerstwa ds. Transportu i Logistyki Wymiaru Północnego NDPTL), korytarzy transportowych (współpraca w ramach Paneuropejskich Korytarzy Transportowych PETC⁷, Środkowo-Europejskiego Korytarza Transportowego CETC) i projektów transportowych (Via Carpatia).

Omówiono działania podejmowane w ramach Obszaru Priorytetowego *Transport* w SUERMB, obejmujące: koordynację polityki transportowej i rozwoju infrastruktury, poprawę połączeń transportowych z Rosją oraz innymi krajami sąsiadującymi z UE, znaczenie efektywnych i zrównoważonych rozwiązań w zakresie bałtyckich przewozów pasażerskich i towarowych oraz wzrost znaczenia Morza Bałtyckiego w systemie transportowym regionu.

Spotkanie Zespołu potwierdziło, że mimo znanych wad formatów regionalnych (znaczna liczba podmiotów obniżająca efektywność, problemy z zarządzaniem) są one ugruntowanym i rozwojowym elementem krajobrazu współpracy bałtyckiej. Umiejętnie wykorzystane, mogą stanowić użyteczne forum dla działań promujących korzystne dla Polski i regionu rozwiązania transportowe.

Zgodzono się, że udział we współpracy transportowej w ramach SUERMB czy Wymiaru Północnego może mieć ograniczony wpływ na bezpośrednią realizację twardych inwestycji. Ma jednak znaczenie pośrednie – poprzez wypracowywanie w ramach wymienionych struktur regionalnych priorytetów transportowych (*vide* Baltic Transport Outlook czy Regionalna Sieć Transportowa NDPTL). Polski nie może w takich dyskusjach zabraknąć, zwłaszcza, że głos regionu może stanowić podstawę do dalszych decyzji finansowych.

Podczas **VII spotkania Zespołu 7.11.** skoncentrowano się na zaangażowaniu Polski w ochronę środowiska Bałtyku w ramach współpracy w różnych formatach regionalnych, w tym SUERMB.

Członkowie Zespołu zostali poinformowani o najważniejszych elementach Konkluzji ws. wartości dodanej strategii makroregionalnych, przyjętych przez Radę ds. Ogólnych (GAC) 22 października 2013 r. (m.in. potwierdzenie zasady „trzech nie”, utrzymanie roli Komisji jako koordynatora, wzmocnienie roli parlamentów narodowych, konieczność zachowania spójności

⁷ Przez Polskę przebiegają cztery Paneuropejskie korytarze: korytarz I - Rail/Via Baltica; korytarz II - Berlin – Warszawa – Mińsk – Moskwa; korytarz III – Drezno – Wrocław – Kraków – Lwów – Kijów; korytarz VI - Baltic - Adriatic Corridor.

UE, uwzględnienie klauzuli wygaśnięcia obszaru priorytetowego lub działania horyzontalnego). Przedstawicielka Ministerstwa Rozwoju Regionalnego poinformowała stanę prac nad dokumentami programowymi (finalizowanie Umowy Partnerstwa). Odniosła się do postulowanej przez Komisję Europejską konieczności wykazania w Umowie Partnerstwa obszarów tematycznych bądź sektorowych SUE RMB, które Polska zamierza wspierać w programach operacyjnych 2014-20, w tym także w ramach współpracy międzynarodowej oraz sposobów realizacji tej współpracy.

Podkreślono duże znaczenie uczestnictwa polskich przedstawicieli w pracach grup sterujących, działających w ramach poszczególnych obszarów priorytetowych (OP) SUE RMB. Członkowie grup mogą mieć wpływ m.in. na ocenę projektu pod kątem włączenia go do danego OP.

Przedstawiciel Ministerstwa Środowiska poinformował o przyjęciu w październiku 2013 r. „Strategicznego planu adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030” (SPA2020), będącego pierwszym dokumentem strategicznym, odnoszącym się bezpośrednio do kwestii adaptacji do zachodzących zmian klimatu. Podkreślił priorytetowe znaczenie kwestii adaptacji, która z punktu widzenia MŚ mogłyby stać się jednym z priorytetów polskiego przewodnictwa w RPMB (obok ochrony środowiska i zrównoważonego rozwoju).

Przedstawicielka GIOŚ podkreśliła, że aspekt środowiskowy sprzyja synergii działań różnych formatów regionalnych (wzajemne przenikanie się działań m.in. w ramach SUE RMB, HELCOM, RPMB). Omówiła zaangażowanie GIOŚ w rekultywację Morza Bałtyckiego w związku z zatopioną bronią chemiczną⁸, koordynację OP Biogeny oraz działania Polski mające na celu zmniejszenie eutrofizacji wód Bałtyku. Podkreślono, że wprowadzie globalnie Polska odpowiada za znaczną część zanieczyszczeń fosforem (ok. 33%) i azotem (ok. 24%), ale w porównaniu do innych państw regionu, w przeliczeniu na 1 km² powierzchni, Polska zajmuje trzecią pozycję w zrzutach fosforu i piątą w zrzutach azotu. Natomiast w przeliczeniu na jednego mieszkańca, Polska w najmniejszym stopniu zanieczyszcza Bałtyk (odpowiednio 8 i 9 pozycja w ilości zrzucanych biogenów).

W kontekście zapobiegania eutrofizacji Bałtyku, omówiono projekt Baltic Deal⁹, którego celem jest wymiana najlepszych praktyk rolniczych dotyczących redukcji strat pokarmowych w gospodarstwach (a w konsekwencji zmniejszenia nawożenia), bez szkody dla konkurencyjności produkcji rolniczej.

⁸ GIOŚ jest liderem projektu UMBRELLA (*Liga na rzecz rekultywacji M. Bałtyckiego w odniesieniu do zatopionej broni*) w ramach OP Hazards.

⁹ Projekt przedstawił Pan Marek Krzysztoforski z Centrum Doradztwa Rolniczego (Oddział w Radomiu). Polska ma najwięcej gospodarstw pokazowych w ramach projektu Baltic Deal (48 ze 117).

Przedstawicielka Instytutu Morskiego w Gdańsku zaprezentowała projekt SUBMARINER – *Zrównoważone wykorzystanie zasobów Morza Bałtyckiego* (OP Innowacje), którego głównym celem są badania nad takim zastosowaniem walorów przyrodniczych, które byłoby zarówno efektywne ekonomicznie, jak i przyjazne środowisku.

Zgodzono się, że aktywny udział w SUERMB może nie tylko przyczynić się do wzrostu liczby projektów środowiskowych z udziałem Polski, ale także jest dobrym narzędziem do skutecznej zmiany stereotypowego wizerunku naszego kraju jako największego truciciela Bałtyku. Spotkanie Zespołu potwierdziło, że ochrona środowiska powinna stanowić istotny element programu i priorytetów polskiej prezydencji w Radzie Państw Morza Bałtyckiego (2015/16).

Kontakty Narodowego Punktu Kontaktowego (NPK) z członkami Zespołu odbywały się także regularnie między posiedzeniami Zespołu. Wielokrotnie drogą elektroniczną, szczególnie w II połowie roku, konsultowane było stanowisko Polski w odniesieniu do wypracowywanego projektu *Konkluzji Rady ws. wartości dodanej strategii makroregionalnych* oraz przy wypracowywaniu polsko-szwedzkiego *Non-paper ws. zarządzania SUERMB*. Szczególnie intensywne kontakty utrzymywane były z ówczesnymi MRR, MTBiGM, MŚ, MG, MNiSW, GIOŚ, MSW, MKiDN.

Rok 2013 był drugim pełnym rokiem funkcjonowania *Zespołu roboczego ds. koordynacji wdrażania SUE RMB w Polsce*. Posiedzenia Zespołu oraz kontakty robocze z jego członkami drogą mailową okazały się dość skuteczną metodą koordynacji tematyki związanej z SUERMB na gruncie polskim. Uzupełniane były także dyskusjami nt. SUERMB w ramach innych spotkań z udziałem Narodowego Punktu Kontaktowego (pkt. 2 Sprawozdania). Rośnie zainteresowanie możliwościami, jakie niesie funkcjonowanie w ramach SUE RMB, zwłaszcza w województwach i podmiotach pozarządowych. Wzrosła liczba projektów flagowych, których liderem jest Polska, polskie podmioty korzystają z Seed Money Facility, który umożliwia finansowanie przygotowania projektu, rośnie udział polskich podmiotów w Dorocznych Forach SUERMB.

Nadal pewnym mankamentem jest sporadyczny udział w posiedzeniach przedstawicieli resortów i innych instytucji szczebla decyzyjnego (minimum wicedyrektor departamentu). Problemem w polskiej administracji pozostaje brak wystarczającego personelu zajmującego się na stałe SUERMB. Konieczne jest wzmocnienie obsady w instytucjach pełniących rolę Koordynatorów Obszarów Priorytetowych, które bardzo dobrze pełnią swoje funkcje, jednak głównie dzięki ogromnemu jednostkowemu wysiłkowi osób zaangażowanych. Konieczne jest także zaktywizowanie tzw. Focal Points, które pełnią rolę reprezentantów danego kraju w grupach sterujących poszczególnych Obszarów Priorytetowych SUERMB. Bieżący udział ekspertów w spotkaniach grup sterujących jest niezbędny dla współkształtowania SUERMB, co nabiera szczególnego znaczenia w związku z rosnącą pozycją strategii makroregionalnych w UE.

2. Wydarzenia z udziałem Narodowego Punktu Kontaktowego ds. SUE RMB (NPK)

Poza koordynacją wdrażania Strategii UE dla RMB poprzez działalność Zespołu roboczego, NPK¹⁰ był inicjatorem i uczestnikiem wielu wydarzeń poświęconych SUE RMB. Ich celem było przekazywanie informacji na temat możliwości współpracy w regionie Morza Bałtyckiego, jakie stwarza SUERMB, mobilizowanie resortów do wydelegowania ekspertów uczestniczących w grupach sterujących Obszarów Priorytetowych SUERMB, czy udział w dyskusjach makroregionalnych na poziomie europejskim.

Spotkania z udziałem polskich podmiotów spoza Zespołu ds. SUE RMB

NPK organizował i uczestniczył w spotkaniach, angażujących polskie podmioty spoza Zespołu roboczego, w czasie których omawiane były możliwości, jakie stwarza przynależność do SUE RMB.

4.04 NPK był gościem Urzędu Marszałkowskiego Woj. Pomorskiego w Gdańsku, gdzie na **seminarium informacyjnym nt. Programów Europejskiej Współpracy Terytorialnej oraz Europejskiego Instrumentu Sąsiedztwa i Partnerstwa w l. 2007-2013 i ich przyszłości**, promował zaangażowanie w SUERMB. Podczas seminarium pracownicy Wspólnych Sekretariatów Technicznych ds. Programów Przygranicznych oraz Transnarodowych zaprezentowali doświadczenia z dotychczasowego wdrażania programów oraz przedstawili plany na przyszłość. W perspektywie finansowej 2014-2020 wzrośnie powiązanie ww. programów z SUERMB.

Kolejną okazją do przekazania informacji na temat SUERMB, tym razem w kontekście współpracy polsko-szwedzkiej, była **deбата** zorganizowana 24.10 w Gdańsku przez Regionalny Ośrodek Debaty Międzynarodowej nt. „**Polsko-szwedzkiej współpracy na rzecz Morza Bałtyckiego**”. Polska współkoordynuje ze Szwecją Obszar Priorytetowy Innowacje, jesteśmy także wspólnie liderami projektów dotyczących obszarów wiejskich, czy likwidowania pozostałych barier na jednolitym rynku UE.

5-6.09, na zaproszenie **MRR**, NPK miał możliwość wystąpienia na **spotkaniu Baltic Sea Network** w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego z udziałem partnerów bałtyckich, podczas którego rozważano możliwości rozbudowy wymiaru społecznego SUERMB (np. projekty dotyczące zapobiegania przedwczesnemu zakończeniu edukacji, czy aktywizacji bezrobotnych).

SUERMB stanowiła ważny element prezentacji wicedyrektor DPE Ewy Dębskiej podczas debaty **Rozwój ekonomiczny a poprawa środowiska w regionie Morza Bałtyckiego – proponowane rozwiązania**, która została zorganizowana 28.10 w Warszawie w ramach konferencji **Przyszłe scenariusze dla Morza Bałtyckiego** przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska i WWF Polska. Podczas konferencji podjęto dyskusję m.in. na temat możliwości

¹⁰ Od października 2010 r. funkcję Narodowego Punktu Kontaktowego ds. Strategii UE dla regionu Morza Bałtyckiego pełni Departament Polityki Europejskiej MSZ.

pogodzenia interesów gospodarczych z ochroną środowiska Bałtyku. W spotkaniu wzięli udział przedstawiciele resortów środowiska, gospodarki, transportu, spraw zagranicznych oraz innych instytucji kluczowych dla realizacji celów Komisji Helsińskiej HELCOM i SUERMB.

NPK podejmował ponadto indywidualne rozmowy na temat możliwości rozwoju współpracy w ramach SUERMB z resortami, tj. **MNiSW** 12.12 (współkoordynator OP Innowacje), **MEN** 20.12 (współpracuje w OP Edukacja), **MRR** 19.12 (ws. programów EWT), czy innymi podmiotami (27.03 spotkanie NPK z przedstawicielami **Mazowieckiego Klastra ICT**).

Wychodząc naprzeciw potrzebie rozszerzania grona instytucji i polskich ekspertów zainteresowanych skoordynowanym pogłębianiem współpracy nad Bałtykiem, w tym w ramach SUERMB, MSZ powołało w październiku 2013 r. **Bałtycki Zespół Doradczy** (BZD) przy Ministrze Spraw Zagranicznych. W jego skład wchodzi uznani polscy eksperci, reprezentujący obszary nauki, kultury, gospodarki, polityki morskiej, technologii, biznesu oraz przedstawiciele think-tanków. Głównym zadaniem BZD jest wymiana informacji, a docelowo wypracowanie strategicznych priorytetów polskiej polityki zagranicznej wobec regionu Morza Bałtyckiego, także w kontekście zbliżającej się prezydencji Polski w RPMB w latach 2015/16.

Wobec intensywnych dyskusji w 2013 r. dotyczących wartości dodanej strategii makroregionalnych oraz potrzeby unikania nakładających się zadań i poszukiwania synergii formatów regionalnych, NPK zamówił **ekspertyzę prawno-strukturalną dotyczącą współpracy w regionie Morza Bałtyckiego**. Jej spostrzeżenia i rekomendacje obejmujące SUERMB mogą zostać wykorzystane w czasie przewodzenia przez Polskę pracom NPK SUERMB (w II połowie 2015 r., w czasie polskiego przewodnictwa w Radzie Państw Morza Bałtyckiego).

Spotkania w gronie NPK

Ważną częścią działalności NPK był udział w bieżących dyskusjach nt. SUERMB w gronie wszystkich NPK makroregionu – formacie zapoczątkowanym w grudniu 2011 r. przez polską prezydencję w RUE. W 2013 r. odbyło się kilka takich spotkań z udziałem Komisji Europejskiej, poświęconych bieżącym kwestiom związanym z dyskusjami nt. wartości dodanej strategii makroregionalnych, współpracy z państwami trzecimi, przyszłego finansowania SUERMB, uwzględniania przez poszczególne p. cz. strategii makroregionalnych w Umowie Partnerstwa i programach operacyjnych nowej perspektywy czy strategiom komunikacyjnym (**11.01 Sztokholm, 30.01 Bruksela – Grupa Wysokiego Szczebla, 28.05 Ryga, 2-4.09 Wilno, 11.11. Wilno, 5.12 Wilno**).

Za bardzo pozytywne zjawisko, wzbogacające dyskusję NPK o wiedzę obejmującą europejskie fundusze strukturalne i inwestycyjne, należy uznać udział w części ww. spotkań resortów odpowiedzialnych za Umowę Partnerstwa (na wysoką ocenę zasługuje zaangażowanie przedstawicieli MIR).

Dodatkowo 10-11.04 NPK uczestniczył w **4-tym Spotkaniu Roboczym ws. Strategii UE dla regionu Morza Bałtyckiego w Espoo w Finlandii**. Tzw. wiosenne spotkanie w 2013 r. poświęcone było powiązaniom między SUERMB a Strategią Europa 2020. Odbyły się dyskusje

dot. środowiska, transportu, energetyki, badań i innowacji, edukacji. Mocną stroną rozmów w Espoo była wymiana dobrych praktyk. Goście z Polski stanowili ok. 11% wszystkich uczestników.

Ważnym elementem dyskusji w gronie NPK była postulowana przez KE zwiększona odpowiedzialność p.cz. za wdrażanie SUERMB i innych strategii makroregionalnych. W odpowiedzi na ten apel, **Polska i Szwecja opracowały non-paper ws. zarządzania SUERMB**, który stanowił podstawę dyskusji NPK SUERMB w grudniu 2013 r. na spotkaniu w Wilnie. W dokumencie zaproponowaliśmy pewne wzmocnienie widoczności zaangażowania p.cz. (głównie poprzez ustanowienie formalnego przewodnictwa w spotkaniach NPK¹¹, co nieformalnie było praktykowane już od czasów PREZ PL), przy jednoczesnym zachowaniu zaangażowania Komisji Europejskiej. W wyniku spotkania w Wilnie 5.12 dokument został rozbudowany o nowe elementy.

Główne założenia non-paper:

- wprowadzenie rotacyjnego (początkowo półrocznego) przewodnictwa w spotkaniach Narodowych Punktów Kontaktowych¹² z ew. wsparciem INTERACT Point Turku; zalecane rozważenie rocznego współprzewodniczenia;
- powiązanie przewodnictwa NPK z miejscem organizacji Dorocznego Forum SUERMB;
- agenda przewodnictwa ustalana przez NPK w porozumieniu z DG REGIO i innymi Dyrekcjami Generalnymi;
- wsparcie KE ze strony NPK w organizacji Dorocznego Forum SUERMB, w tym wybór tematów przewodnich forum; możliwość powiązania Dorocznego Forum z innymi ważnymi imprezami bałtyckimi przy zachowaniu widoczności SUERMB¹³;
- strategiczna koordynacja i monitorowanie przez KE;
- poprawa powiązań SUERMB z instytucjami europejskimi;
- wprowadzenie SUERMB do agendy regularnych spotkań dyrektorów departamentów europejskich odbywających się dotychczas w formacie NB6+2 (nowa nazwa: Baltic Sea European Directors);
- możliwość organizacji wspólnych spotkań NPK z Komitetem Wyższych Urzędników Rady Państw Morza Bałtyckiego oraz Grupą Sterującą Wymiaru Północnego lub innymi strukturami w regionie w zależności od potrzeb i tematyki;
- przy każdym Obszarze Priorytetowym utworzenie Grup Sterujących składających się z punktów kontaktowych (Focal Points) oraz przedstawicieli odpowiednich Dyrekcji Generalnych;
- dążenie do spójności działań między Grupami Sterującymi Obszarów Priorytetowych a aktywnością w ramach RPMB¹⁴ i WP¹⁵;
- zachęta do włączania SUERMB do dyskusji międzyparlamentarnej w RMB (spotkania parlamentarzystów zainicjowane w czasie PREZ LT).

¹¹ Nie chodzi o kompleksową prezydencję w SUERMB.

¹² Podczas spotkania w Wilnie zgłosiły się kolejno: **NPK FI w I poł. 2014 r.** ze względu na przewodnictwo FI w Radzie Państw Morza Bałtyckiego, **w II poł. 2014 r. NPK EE** ze względu na przewodnictwo EE w formacie NB8 i przewodnictwo w RPMB, **w I poł. 2015 r. NPK LV** ze względu na prezydencję w Radzie UE.

¹³ Np. szczytami ministrów lub premierów Rady Państw Morza Bałtyckiego.

¹⁴ Rada Państw Morza Bałtyckiego

¹⁵ Wymiar Północny

IV Doroczne Forum SUE RMB w Wilnie

IV Doroczne Forum Strategii UE dla regionu Morza Bałtyckiego odbyło się w Wilnie w dniach 11-12.11. (wcześniej: Tallinn 2010, Gdańsk 2011, Kopenhaga 2012). Wydarzenie zorganizowane przez Komisję Europejską, litewską prezydencję w Radzie UE, INTERACT Point Turku i Sekretariat Rady Państw Morza Bałtyckiego przyciągnęło ok. 600 uczestników z państw członkowskich UE realizujących SUE RMB, ale także państw pozaunijnych, jak Rosja i Norwegia.

Forum, zorganizowane pod hasłem „**Baltic Sea, Baltic Growth, Baltic Environment**” podczas 4 sesji plenarnych i 10 warsztatów skupiło się na omówieniu możliwości wykorzystania wyzwań środowiskowych do pobudzania wzrostu i tworzenia nowych miejsc pracy nad Bałtykiem.

Najwyższym reprezentantem Polski i jednym z najwyższych przedstawicieli politycznych była Podsekretarz Stanu w MSZ H. Mościcka-Dendys. Zastępca Dyr. DPE MSZ E. Dębska wzięła udział w panelu WWF. Podczas Networking Village wśród prezentujących się wystąpili przedstawiciele Urzędu Marszałkowskiego Woj. Zachodniopomorskiego, Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska, Instytutu Oceanologii PAN w Sopocie (projekt CHEMSEA dot. broni chemicznej zatopionej w Bałtyku), Instytutu Morskiego w Gdańsku.

Grupa robocza Przyjaciół Prezydencji w Radzie UE

Dyskusje nad wartością dodaną strategii makroregionalnych w UE w czasie PREZ LT wymagały uczestnictwa w spotkaniach Grupy roboczej Rady UE w formacie Przyjaciół Prezydencji ds. strategii makroregionalnych.

Przedstawiciel PL w tej grupie jako wysłannik NPK, Pani Joanna Held ze Stałego Przedstawicielstwa RP przy UE oraz przedstawiciel MIR Pani Anna Gmyrek uczestniczyły w Brukseli w pięciu posiedzeniach Grupy (**19.07, 6.09, 20.09, 4.10, 11.10**), podczas których wypracowany został tekst **Konkluzji ws. wartości dodanej strategii makroregionalnych**. Konkluzje zostały przyjęte przez Radę ds. Ogólnych **22.10.2013** r. Podstawą do ich przygotowania przez PREZ LT było **Sprawozdanie Komisji Europejskiej ws. wartości dodanej strategii makroregionalnych z 27.06.2013** r.

W opinii PL, **Konkluzje** przybrały optymalny kształt – stwarzają elastyczne ramy koncepcji strategii makroregionalnych, podkreślają ich potencjał do mobilizowania instytucji różnych szczebli do lepszego wdrażania polityk unijnych, krajowych i regionalnych. Konkluzje uwypuklają, m.in. potrzebę koncentracji na pogłębieniu wewnętrznego rynku UE. Ponadto, co dla Polski szczególnie istotne, podkreślają potrzebę zapobiegania powstawaniu nowych linii podziału w UE.

Stanowisko Rządu RP do Sprawozdania KE

W związku z opublikowaniem 27.06 **Sprawozdania KE dot. wartości dodanej strategii makroregionalnych** NPK opracował **Stanowisko Rządu RP ws. ww. Sprawozdania KE**, które zostało przyjęte przez Komitet do Spraw Europejskich w trybie obiegowym.

Jak podkreśla się w Stanowisku Rządu RP, Sprawozdanie KE skupiło się na ocenie wartości dodanej strategii makroregionalnych z punktu widzenia politycznego. Zabrakło ambitniejszej

oceny wpływu strategii na konkretne wskaźniki, zawarte w Strategii Europa 2020. Wynikać to może z obiektywnych trudności dotyczących oceny, które działania wpisane w strategię zostały zrealizowane w wyniku wysiłków nakierowanych bezpośrednio na nie, a które wynikają z działań w ramach innych formatów, jak np. *Baltic Energy Market Interconnection Plan* czy HELCOM.

Trafnie ujęto w Sprawozdaniu KE postulat dot. zwiększenia nacisku na przekazywanie informacji nt. celów i osiągnięć strategii, co pozwoli na lepszą wymianę dobrych praktyk i doświadczeń między makroregionami oraz w ich obrębie. Na skutecznym informowaniu zależy także MSZ-owi (Zespół ds. SUE RMB, strona internetowa, Bałtycki Zespół Doradczy).

W Sprawozdaniu KE zbyt mało wyeksponowano potrzebę synergii między istniejącymi i tworzącymi się strategiami makroregionalnymi. Udało się to naprawić w Konkluzjach.

Działania MIR

W 2013 r. trwały prace nad umożliwieniem realizacji celów SUERMB w ramach programów krajowych, regionalnych i Europejskiej Współpracy Terytorialnej Polityki Spójności na lata 2014-2020. Ministerstwo Rozwoju Regionalnego (obecnie Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju) przekazało instytucjom odpowiedzialnym za przygotowanie krajowych i regionalnych programów operacyjnych zalecenia (w ramach podręcznika dla przygotowania programu operacyjnego oraz komentarza do szablonu programu operacyjnego) w zakresie uwzględniania obszarów priorytetowych i działań horyzontalnych SUE RMB w dokumentach programowych. Jednocześnie sposób realizacji działań Strategii pozostawiono w gestii Instytucji Zarządzającej danym programem operacyjnym, które mogą podejmować decyzje dotyczące np. organizacji konkursów ukierunkowanych na projekty SUERMB, czy przyznawania projektom SUERMB dodatkowych punktów w trakcie przeprowadzania oceny.

Przewiduje się, że głównymi programami krajowymi wdrażającymi projekty Strategii będą: Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko, Program Operacyjny Inteligentny Rozwój, Program Operacyjny Polska Wschodnia oraz Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój. Wśród programów Europejskiej Współpracy Terytorialnej najważniejsze znaczenie będą miały: Program Współpracy Transnarodowej Region Morza Bałtyckiego oraz Program Współpracy Transgranicznej Południowy Bałtyk. Ze środków Europejskich Funduszy Strukturalnych i Inwestycyjnych (EFIS) będzie istniała możliwość dofinansowania działań w ramach wszystkich trzech celów ogólnych Strategii: ocalenie morza, rozwój połączeń w regionie oraz wzrost dobrobytu, przy czym w największym zakresie będzie to dotyczyć poprawy konkurencyjności regionu Morza Bałtyckiego, realizacji strategii Europa 2020, adaptacji do zmian klimatu, połączeń transportowych i energetycznych oraz poprawy bioróżnorodności i czystości wód.

Z uwagi na ważną rolę EFIS w finansowaniu działań Strategii, a także konieczność zapewnienia lepszej koordynacji i komplementarności realizacji SUERMB na poziomie programów EFIS i ich powiązania z innymi instrumentami finansowymi UE (np. Europejskim Instrumentem Sąsiedztwa, Horyzont 2020, CEF, LIFE, Bonus), planowane jest ulokowanie przedstawiciela Narodowego Punktu Kontaktowego w składzie Komitetu Koordynacyjnego Umowy Partnerstwa

oraz Międzyresortowego Zespołu ds. programowania i wdrażania, funkcjonujących przy Ministerstwie Infrastruktury i Rozwoju.

3. Projekty, których koordynatorem/liderem jest Polska

W 2013 r. Polska pełniła rolę koordynatora (*Priority Area Coordinator*) trzech Obszarów Priorytetowych SUE RMB:

1. **Obszaru Priorytetowego Biogeny (PA Nutri)** *Ograniczenie zrzutów substancji biogenych do morza do poziomów akceptowalnych* (Główny Inspektorat Ochrony Środowiska wspólnie z Finlandią);
2. **Obszaru Priorytetowego Innowacje (PA Inno)** *Pełne wykorzystanie potencjału regionu w zakresie badań oraz innowacyjności* (Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego wspólnie ze Szwecją);
3. **Obszaru Priorytetowego Kultura (PA Culture)** *Rozwój i promocja wspólnej kultury i tożsamości kulturowej* (Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego wspólnie z Niemcami).

Polska jest także liderem w kilkunastu Projektach Flagowych (Flagship Projects), m.in.:

- projekt klastrowy pn. UMBRELLA - „Liga na rzecz rekultywacji Morza Bałtyckiego w odniesieniu do zatopionej broni” - Underwater Munitions Baltic REmediation cluster LeAgue – UMBRELLA (GIOŚ)
- Usuwanie nieuzasadnionych barier na jednolitym rynku (MG, wspólnie z SE)
- Rozwój pogłębionej współpracy w zakresie technologii środowiskowych dla tworzenia nowych rozwiązań biznesowych (Główny Instytut Górnictwa)
- Zrównoważony rozwój obszarów wiejskich (MRiRW, wspólnie z SE)
- Promowanie dziedzictwa kulturowego i naturalnego (UM Woj. Pomorskiego)
- PartiSEApate – zarządzanie na różnych poziomach w planowaniu przestrzennym obszarów morskich regionu Morza Bałtyckiego (Instytut Morski w Gdańsku)
- Sieć Współpracy SUBMARINER: Działania i inicjatywy na rzecz innowacyjnego i zrównoważonego korzystania z zasobów Morza Bałtyckiego (współlider Instytut Morski w Gdańsku)
- Baltic House – poprawa dostępności sztuki państw regionu M. Bałtyckiego dla szerszej publiczności (Nadbałtyckie Centrum Kultury z Gdańska)
- Bałtycki Atlas Dziedzictwa (Centralne Muzeum Morskie w Gdańsku)
- Sieć Muzeów Morskich Morza Bałtyckiego (Centralne Muzeum Morskie w Gdańsku)
- Cultural share point – zakłada stworzenie platformy współpracy bezpośredniej pomiędzy organizacjami, twórcami oraz instytucjami kultury współpracującymi z partnerami z basenu Morza Bałtyckiego (Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego/ Ars Baltica)

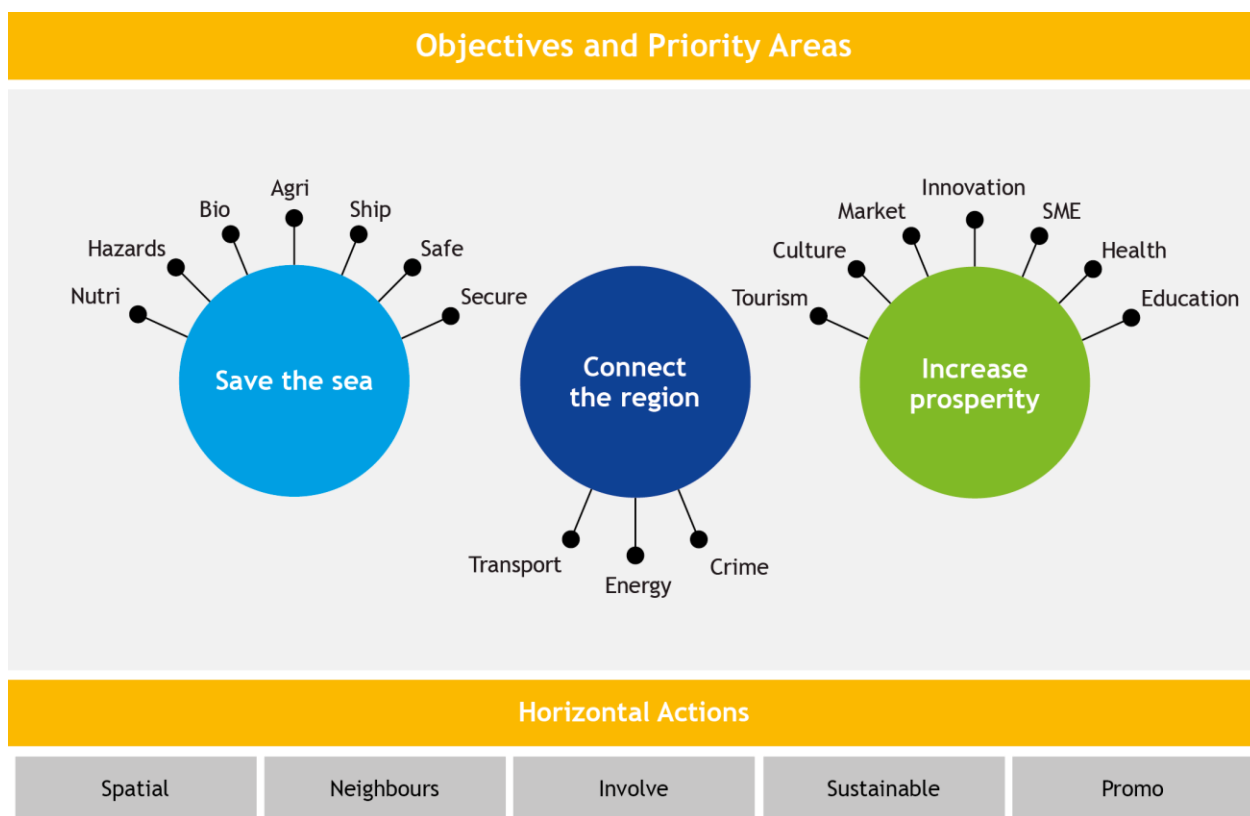
Polska uczestniczy także w wielu projektach flagowych jako partner uczestniczący, a także – pośrednio – w projektach koordynowanych przez struktury, których jesteśmy członkiem, tj. Komisja Helsińska HELCOM, Partnerstwo Wymiaru Północnego ds. zdrowia i pomyślności

społecznej, czy Sekretariat Rady Państw Morza Bałtyckiego. W sumie Polska zaangażowana jest w kilkadziesiąt projektów w ramach SUERMB.

4. Rozwój SUE RMB w 2013 r.

W 2013 r., który rozpoczęliśmy z nowym Planem Działania SUERMB, nie odnotowano zasadniczych zmian w strukturze i priorytetach SUERMB.

SUERMB nadal opiera się na **3 głównych celach** (*Save the Sea, Connect the Region, Increase Prosperity*), którym towarzyszą cele szczegółowe i wskaźniki. Plan Działania zawiera **17 Obszarów Priorytetowych (Priority Areas)** i **5 Działań Horyzontalnych (Horizontal Actions)**, w ramach których realizowanych jest kilkadziesiąt Projektów Flagowych (Flagship Projects). Schemat Planu Działania:

1. Skrótowa lista celów i wskaźników w SUE RMB¹⁶

Objective 1 - Save the Sea

1.1 Clear water in the sea

- good environmental status by 2021

1.2 Rich and healthy wildlife

¹⁶ Odniesienie do pełnej tabeli z celami i wskaźnikami znajduje się w Konkluzjach ws. SUE RMB, które zostały przyjęte przez GAC 26.06.2012 r.

- good environmental status by 2021

1.3 Clean and safe shipping

- decrease in shipping accidents
- elimination of illegal discharges by 2021

1.4 Better co-operation

- Full implementation of the HELCOM BSAP
- drawing up and application of Maritime Spatial Plans throughout the region in 2020

Objective 2 – Connect the Region

2.1 Good transport conditions

- completion of TEN-T core and comprehensive network in the region on time, incl. links to Russia and Belarus

2.2 Reliable energy markets

- full and environmentally sustainable interconnection of the gas and electricity markets acc. to BEMIP schedule

2.3 Connecting People in the Region

- 20% increase by 2020 of people or organisations participating in the EU framework programme, Culture, Youth in Action, LLL and Marie Curie action programmes

Objective 3 – Increase Prosperity

3.1 EUSBSR as frontrunner for deepening and fulfilling the Single Market

- 15% increase in the intra-regional trade in goods
- 15% increase in the intra-regional trade in services

3.2 EUSBSR contributing to the implementation of EU 2020 strategy

- positive influence on employment rate and expenditure on R&D

3.3 Improved global competitiveness of the Baltic Sea Region

- positive influence on GDP (internal convergence and vis-à-vis EU27)
- increase in the Human Development Index and internal convergence of the region
- increase in the Labour Productivity Index and internal convergence of the region

3.4 Climate change adaptation

- adoption of an integrated coastal protection plan and programme by 2020

W warstwie politycznej, w 2013 r. ożywieniu uległ dialog parlamentarny na temat strategii makroregionalnych, głównie z inicjatywy PREZ LT. 27.10.2013 w Wilnie polscy parlamentarzyści wzięli udział w spotkaniu komisji parlamentarnych ds. UE z państw regionu Morza Bałtyckiego, podczas którego rozmawiano o możliwościach współpracy w SUERMB.

24-25.11.2013 r. również w Wilnie odbyło się spotkanie przewodniczących komisji parlamentarnych ds. ochrony środowiska i komisji ds. administracji państwowej i samorządu terytorialnego na temat perspektyw rozwoju strategii makroregionalnych. W spotkaniu wzięli udział przedstawiciele Sejmu i Senatu RP. Tematami rozmów było znaczenie strategii makroregionalnych w Unii Europejskiej, ich wymiar środowiskowy oraz wkład instytucji UE w ich rozwój.

Dodatkowo, po raz pierwszy temat SUERMB i Strategii UE dla regionu Dunaju został omówiony na **spotkaniu ministrów ds. rozwoju regionalnego Grupy Wyszehradzkiej, unijnych państw nordyckich i bałtyckich**, które odbyło się **26.11. w Wilnie z inicjatywy Polski**. Głównym tematem było zakotwiczenie strategii makroregionalnych w instrumentach nowej perspektywy finansowej i możliwości współpracy między strategiami makroregionalnymi w UE.

5. Wnioski

- Wraz ze spodziewanym uruchomieniem w 2014 r. Strategii UE dla regionu Adriatycko-Jońskiego (w przygotowaniu także Strategia UE dla regionu Alp), rośnie znaczenie makroregionalnego modelu współpracy w Unii Europejskiej. Wynika ono także z potrzeby efektywniejszego i zintegrowanego wykorzystywania środków finansowych UE.
- Rząd RP powinien podejmować działania na rzecz wzmacniania zaangażowania Polski we wdrażanie projektów w ramach Planu Działania SUE RMB, gdyż wraz z nowym okresem programowania 2014-2020 wzrasta szansa na poprawę dostępu do finansowania w ramach instrumentów finansowych UE. Należy zwiększyć zaangażowanie resortów we wdrażanie SUE RMB i w przekazywanie informacji o możliwościach jakie daje SUE RMB instytucjom regionalnym, lokalnym, stowarzyszeniom i innym podmiotom, które mogą być zainteresowane bezpośrednim udziałem we wdrażaniu projektów.

Dotyczy to także udziału w spotkaniach grup sterujących Obszarów Priorytetowych SUERMB.

- Warto nadal zabiegać o otwartość strategii makroregionalnych na współpracę z podmiotami z krajów nieobjętych daną strategią, w celu zachowania spójności UE (przypadek Polski i Strategii UE dla regionu Dunaju).
- Wobec jednoznacznego przekazu KE dotyczącego zmniejszenia roli Komisji w zarządzaniu strategiami makroregionalnymi, należy dążyć do zminimalizowania tego trendu. KE jest gwarantem europejskiego wymiaru strategii makroregionalnych i ma szansę zapobiec dominacji niektórych p.cz. w poszczególnych strategiach makroregionalnych.
- Należy dążyć, aby działania przeglądowe SUE RMB planowane na 2014 r. zostały pomyślnie sfinalizowane w możliwie krótkim terminie, tak, aby większość wysiłków koncentrować na wdrażaniu projektów i pogłębianiu współpracy makroregionalnej.